

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดตรัง ประชากรเป็นครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้รับผิดชอบงานระบาดวิทยาและเฝ้าระวังโรคของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง โรงพยาบาลศูนย์ตรัง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอตรัง โดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงของศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 8 แห่ง จำนวน 81 คน ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม-กันยายน พ.ศ. 2552 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ระยะเวลาเตรียมการ ระยะวิจัยและพัฒนา และระยะประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และการบันทึกข้อมูลสภาวะสุขภาพของเด็ก และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการระดมสมอง การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุด และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า ศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 8 แห่ง มีเด็ก จำนวน 1,003 คน มีครูพี่เลี้ยง จำนวน 81 คน สัดส่วนของครู : เด็ก เท่ากับ 1 : 12 โดยสัดส่วนสูงสุดเท่ากับ 1 : 19 สัดส่วนต่ำสุดเท่ากับ 1 : 8 ครูพี่เลี้ยงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 81 คน ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 64.2 และศูนย์เด็กเล็กของเอกชน ร้อยละ 35.8

กิจกรรมการดำเนินงานได้มาจากการร่วมระดมสมองทบทวน และพัฒนาการเฝ้าระวังโรคติดต่อโดยใช้การอบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม ผลการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

1. ครูพี่เลี้ยงเกิดความรู้ ทักษะและความตระหนัก ความสนใจ ใส่ใจและมั่นใจ ต่อการเฝ้าระวังโรคติดต่อในเด็ก เพิ่มมาก
2. เกิดระบบการเฝ้าระวังโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการเฝ้าระวังโรคเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการสนับสนุนทรัพยากรและ เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม (สภาพแวดล้อมทางสังคม และ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ) ที่เอื้อต่อการเกิดโรคติดต่อที่เอื้อและสนับสนุนต่อระบบเฝ้าระวังโรคติดต่อที่ดีขึ้น
3. เด็กเกิดพฤติกรรมและสุขนิสัยในการป้องกันโรคติดต่อ
4. ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงเห็นประโยชน์ของการทำงานบนข้อมูล ทำให้เห็นแบบแผนของการเจ็บป่วยในรอบปีของเด็กในศูนย์เด็กเล็ก โรคที่พบในเด็กของศูนย์เด็กเล็ก เชื่อมโยงไปถึงการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกันกับผู้ปกครองทำให้เด็กได้รับการดูแลด้านสุขภาพในองค์รวมทั้งในส่วน of ศูนย์เด็กเล็กและครอบครัว

ข้อเสนอแนะ ผู้กำหนดนโยบายการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กระดับกระทรวง/กรม ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก โดยกำหนดให้การเฝ้าระวังและควบคุมโรคติดต่อเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก

Abstract

The Study of Communicable Disease Surveillance Model In Child Care Center, Trang Province

This action research is purposed to study and develop the communicable disease surveillance model in child care center, Trang province. The samples are administrative officer and child care staff of child care center, which the total number is 81 people and distribute in 8 child care centers in Trang province. The research is conducted between January to September of 2009. The procedure is consisted of 3 stages which are preliminary stage, implemented stage and evaluation stage. The quantity data collected by questionnaire and health card record, the quality data collected by brain storm meeting and indept interview. The quantity data analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum and minimum and the quality data analyze by content analysis.

The result showed that, the child care center which take part in this research is 8 places, the total child is 1,003 person, the total child care staff is 81 person, the proportion is 1:12. The highest proportion is 1:19 and the lowest is 1:8. Almost of child care staff (64.2%) is working in child care center is under local administrative organization and 35.8% is working in private sector.

The summary of surveillance activities to control the communicable disease are as follow.

1. Child care staff, they have knowledge and skill for surveillance the communicable disease, make them more concern and confidence to surveillance the communicable disease among their children.
2. To establish the communicable disease surveillance system in child care center.
3. The administrative officer to give more attention, to support any resource and make the social and physical environment to suitable to make the communicable disease surveillance system in child care center.
4. The children has right behavior to prevent the communicable disease.
5. The administrative officer and child care staff make up the communicable disease report system and useful. The report show trend, statistics of children illness. They cooperate with children family to take care continuously in both child care center and their family as well.

The recommendation, the policy maker should be take importance to the communicable disease surveillance system in child care center and make it to be the key performance index (KPI) for successful of the child care center.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การศึกษารูปแบบการเฝ้าระวังโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดตรัง ได้รับความร่วมมือจากครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็กระดับต่างๆ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คณะวิทยากร ดร.อุไร หัตถกิจ ผศ.อุทัยวรรณ พุทธรัตน์อาจารย์พิกุล สิทธิประเสริฐกุล จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดร. นายแพทย์ โสภณ เอี่ยมศิริถาวร สำนักโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรค นางสาวนันทพร ศรีนิ่ม โรงพยาบาลจิตเวช สงขลาราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต นางสาวจงดี สุขโข สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหาดหมอน นายแพทย์สมบัติ ผดุงวิทย์วัฒนา หัวหน้าฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลตรัง นางสาวกรกานต์ ป้อมบุญมี นายจักรกริช พลาชม สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค ที่ให้ความรู้ มุมมอง ประสบการณ์ ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายแพทย์บุญชัย ภูมิบ่อพลับ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมควบคุมโรค ดร.นายแพทย์ สุวิษ ธรรมปาโล ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา ที่ให้การสนับสนุน การวิจัยคุณเขยวาลักษณ์ รักษาพล หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป คุณอุไร มานะจิตต์ หัวหน้างานการเงิน คุณสุนันท์ วันอัน หัวหน้างานพัสดุ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน คุณจิรวัฒน์ ศานติสุข ที่ให้แนวทางในการจัดทำแผนงาน/โครงการ คุณเอกพล เहरา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล คุณพยอม พรประสิทธิ์ และสมาชิกกลุ่มโรคติดต่อทั่วไปทุกท่าน ที่สนับสนุนและช่วยอำนวยความสะดวก ในทุกๆ เรื่อง

ขอขอบคุณ คุณอัญญา นิมิหุต สำนักจัดการความรู้ ที่เป็นเสมือนพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ ในการบริหารจัดการโครงการวิจัย คณะกรรมการจริยธรรม กรมควบคุมโรค ทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะ ทำให้งานวิจัยมีแนวทางที่ชัดเจน สมบูรณ์ขึ้น และยังมีอีกหลายท่านที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมากล่าว ณ ที่นี้ ที่ให้การช่วยเหลือให้การศึกษานี้สำเร็จไปด้วยดี และที่ระลึกไม่ได้คือ ขอขอบคุณ นายแพทย์ธงชัย ภูมิบ่อพลับ ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจในการทำงานมาโดยตลอด

บงกช เชี่ยวชาญยนต์ และทีมงานผู้วิจัย

กันยายน 2552